

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annettua lakia. Esityksen mukaan eläinlääketieteen opiskelija voisi säädetyt opinnot suoritettuaan harjoittaa eläinlääkäriammattia tilapäisesti teurastamo valvojan virkaeläinlääkäri sijaisena. Ehdotetuilla säännöksillä otettaisiin käyttöön lihantarkastusta ja siihen liittyvää valvontaa koskevien uusien EU-säännösten mahdollistama virkaeläinlääkäriin pätevyysvaatimuksia koskeva poikkeus. Opiskelijan työskentely voisi tapahtua vain sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä pätevyysvaatimukset täyttävä virkaeläinlääkäri. Esityksen tavoitteena on helpottaa virkaeläinlääkäreiden sijaisten saatavuutta sekä sitä kautta turvata lihantarkastustoiminnan jatkuvuutta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 14.12.2019.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	3
3 Nykytila ja sen arviointi.....	3
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Lausuntopalaute	6
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	6
7 Lakia alemman asteinen sääntely	7
8 Voimaantulo	7
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	7
LAKIEHDOTUS	9
Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	9
LIITE	10
RINNAKKAISTEKSTI.....	10
Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	10

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Hallituksen esityksen taustalla on tarve ottaa käyttöön virkaeläinlääkärin pätevyysvaatimuksia koskeva poikkeus, jonka lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annettu komission delegoitu asetus (EU) 2019/624, jäljempänä *delegoitu asetus*, mahdollistaa.

Valmisteluaineisto on nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM008:00/2019>.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Aiemmin eläinperäisten elintarvikkeiden virallisesta valvonnasta sekä lihantarkastusta suorittavien henkilöiden pätevyysvaatimuksista säädettiin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 854/2004. Asetus on kuitenkin korvattu virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *valvonta-asetus*. Asetuksella yhtenäistetään maatalous- ja elintarvikeketjun valvontaa ja yksinkertaistetaan sitä koskevaa lainsäädäntökehystä. Asetusta aletaan soveltaa 14.12.2019 lukien.

Valvonta-asetuksen 3 artiklan 32 kohdan mukaan virkaeläinlääkärillä tarkoitetaan toimivaltaisen viranomaisen joko henkilöstön jäseneksi tai muutoin nimittämää eläinlääkärinä, jolla on asianmukainen pätevyys virallisen valvonnan ja muiden virallisten toimien suorittamiseksi. Asetuksen 18 artiklassa ja sen nojalla annetuissa delegoiduissa säännöksissä säädetään virkaeläinlääkärin tehtävistä ja pätevyysvaatimuksista ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden tuotannon valvonnan osalta. Lihantuotantoon liittyvät valvontatehtävät kuten *ante mortem*- ja *post mortem*-tarkastukset sekä lihantuotannon hygienian, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonta säädetään lähtökohtaisesti virkaeläinlääkärin tehtäviksi, mutta tietyin edellytyksin viralliset avustajat ja laitoksen henkilökuntaan kuuluvat henkilöt voivat suorittaa joitakin valvontaan liittyviä tehtäviä virkaeläinlääkärin valvonnassa tai vastuulla.

Delegoidun asetuksen 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan valvonta-asetuksen 18 artiklassa tarkoitettuja virallisen valvonnan tehtäviä muun muassa teurastamossa suorittavan virkaeläinlääkärin tulee täyttää delegoidun asetuksen liitteessä II olevassa I luvussa säädetyt vähimmäisvaatimukset. Delegoidun asetuksen 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin poikkeuksena tästä pääsäännöstä säätää kansallisilla säännöksillä eläinlääketieteen opiskelijoiden toimimisesta tilapäisesti ja virkaeläinlääkärin läsnä ollessa teurastamossa virkaeläinlääkärin tehtävissä, jos nämä ovat osoittaneet osaamisensa liitteessä II olevan I luvun 3 kohdassa mainituissa aineissa.

3 Nykytila ja sen arviointi

Eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetussa laissa (29/2000) säädetään siitä, kenellä on oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia Suomessa. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan eläinlääketieteen opiskelijalla, joka on suorittanut Suomessa eläinlääketieteen kandidaatin tutkinnon ja maa-

ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävät opintosuoritukset eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta, on oikeus harjoittaa ammattia laillistetun eläinlääkäriin sijaisena väliaikaisesti, enintään kolme vuotta. Oikeus saavutetaan yhteensä kuusivuotisen eläinlääketieteen koulutusohjelman mukaisten viiden ensimmäisen vuoden opintojen jälkeen. Erityisesti perustellusta syystä Ruokavirasto voi pykälän 2 momentin mukaan myöntää vastaavan oikeuden myös toisessa EU:n jäsenvaltiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle. Yliopistolla on lain 44 §:n mukaan velvollisuus viipymättä ilmoittaa Ruokavirastolle 7 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden saavuttaneista henkilöistä, ja Ruokavirastolla on lain 32 §:n mukaan velvollisuus kirjata 7 §:n nojalla eläinlääkäriammattia harjoittamaan oikeutettuja opiskelijoita koskevat tiedot eläinlääkärirekisteriin ja antaa henkilöille eläinlääkäriin tunnusnumero.

Lain 43 §:n mukaan eläinlääkäriksi valtion, kunnan, yhteisön tai muuhun eläinlääkäriin virkaan tai toimeen saadaan nimittää, määrätä tai ottaa ainoastaan laillistettu eläinlääkäri. Virkaa tai tointa voi väliaikaisesti hoitaa myös 7 §:ssä tarkoitettu eläinlääketieteen opiskelija, jollei muualla laissa toisin säädetä. Opiskelijoiden toimimisen viransijaisina voivat siten estää muualla säädetyt virkasuhteiden pätevyysvaatimukset.

Elintarvikelain (23/2006) 43 §:n mukaan Ruokavirasto tarkastaa lihan teurastamossa ja riistan käsittelylaitoksessa ja aluehallintovirasto poroteurastamossa. Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 15 §:n mukaan kunta voi hoitaa valtion tehtäväksi elintarvikelaissa tai sen nojalla säädetyn lihantarkastuksen ja siihen liittyvän valvonnan, jos kunta on tehnyt siitä Ruokaviraston kanssa sopimuksen.

Elintarvikelain 35 §:n mukaan elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavalla viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai tarvittaessa EU-lainsäädännössä edellytetty pätevyys. Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista ja täydennyskoulutuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Teurastamoja valvovan virkaeläinlääkäriin kelpoisuusvaatimuksia koskevat, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 854/2004 täytäntöönpanoon liittyvät säännökset sisältyvät elintarvikevalvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (420/2011) 8 ja 8 a §:ään. Säännösten mukaan kyseisessä virassa tai määräaikaisessa virkasuhteessa voi toimia vain laillistettu eläinlääkäri.

Eläinlääketieteen opiskelijoilla oli aiemmin mahdollisuus toimia myös teurastamojen virkaeläinlääkäreiden sijaisina kolmen vuoden opintojen jälkeen, mutta tämä mahdollisuus päättyi noin kymmenen vuotta sitten unionin säännösten vuoksi. Unionin säännöksiin sisältyvä virkaeläinlääkäriin määritelmä edellytti, että tehtävät hoitaa eläinlääkäri, eikä määritelmään voitu komission kirjallisesti ilmoittaman tulkinnan mukaan lukea eläinlääketieteen opiskelijoita. Määritelmä ei ole tältä osin muuttunut, mutta valvonta-asetuksen nojalla annettuun delegoituun asetukseen on otettu nimenomainen säännös, joka mahdollistaa opiskelijoiden määräaikaista virkaeläinlääkäriin sijaisena toimimista koskevat kansalliset poikkeukset.

Kokemukset eläinlääketieteen opiskelijoiden toiminnasta sijaisina ovat pääosin hyviä. Opiskelijat ovat motivoituneita, ja heillä on tuoreet tiedot lihantarkastukseen liittyvistä asioista. Aiemmin mahdollinen opiskelijoiden työskentely helpotti sijaispulaa, joka oli tavallista erityisesti loma-aikoina. Viime vuosina sijaistarvetta on pyritty vähentämään Ruokaviraston, aiemman Elintarviketurvallisuusviraston, vakituisen henkilökunnan työjärjestelyillä, mutta virastolla on silti ollut toistuvia vaikeuksia saada teurastamoihin tarvittava määrä eläinlääkäriin sijaisia. Ruokaviraston valvomissa teurastamoissa työskentelee samanaikaisesti yhdestä kuuteen virkaeläinlääkäriä.

Sijaisten saantiin liittyvien ongelmien vähentämiseksi olisi tarkoituksenmukaista uudelleen mahdollistaa opiskelijoiden työskentely sijaisina. Monet eläinlääkärit ovat ammatillisesti suuntautuneet muihin kuin elintarvikevalvonnan tehtäviin. Lisäksi teurastamot sijaitsevat usein pienillä paikkakunnilla, eivätkä valmistuneet eläinlääkärit välttämättä halua muuttaa niille esimerkiksi kesälomasijaisuuden ajaksi. Sijaisten saantiin liittyvät vaikeudet ovat lisänneet virkaeläinlääkäreiden työn kuormittavuutta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden mukaan eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa suorittava opiskelija saisi harjoittaa eläinlääkäriammattia tilapäisesti teurastamoa valvovan virkaeläinlääkäriin sijaisena. Koska säännöksillä otettaisiin käyttöön EU-säädöksen mahdollistama virkaeläinlääkäriin pätevyysvaatimuksia koskeva poikkeus, sääntelyyn tehtäisiin mainitun säädöksen edellyttämät rajaukset.

Virkaeläinlääkäriin sijaisen tulisi ensiksikin täyttää delegoidun asetuksen 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettut koulutusvaatimukset. Tämä merkitsisi käytännössä, että opiskelijan työskentely teurastamossa olisi mahdollista siinä vaiheessa, kun hän on suorittanut eläinlääketieteen koulutusohjelman mukaiset noin neljän ensimmäisen vuoden opinnot. Muissa eläinlääkäriin tehtävissä kuten eläinlääkäripraktiikassa sijaisena toimiminen on mahdollista opiskelijalle vasta koulutusohjelman mukaisten viiden vuoden opintojen jälkeen.

Opiskelijan työskentely olisi mahdollista vain, jos teurastamossa olisi samanaikaisesti jatkuvasti läsnä ainakin yksi pätevyysvaatimukset täyttävä laillistettu eläinlääkäri. Muutos ei siten koskisi pienimpien teurastamojen eikä myöskään poroteurastamojen valvontaa. Vaatimuksen täytyessä merkitystä ei olisi sillä, valvooko teurastamoa Ruokavirasto vai kunta sopimuksen perusteella.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen vaikutuksen valtion talouteen arvioidaan olevan neutraali. Ruokavirastolle tulisi vähäistä lisätyötä ehdotettujen väliaikaisten oikeuksien hallinnoinnista ja rekisteröinnistä ja muutosta koskevasta ohjeistuksesta. Lisätyön määrä on suurin muutoksen voimaantulovaiheessa ja riippuu osin tavasta, jolla oikeuksien rekisteröinti toteutetaan. Vuosittain oikeuden rekisteröiminen koskisi arviolta noin 15–20 opiskelijaa. Toisaalta muutos on omiaan poistamaan sitä ylimääräistä rekrytointityötä, jota sijaisten hankkimiseen liittyy. Viranomaistehtäviin liittyvät kustannukset katetaan hallinnonalan kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötöyvuosimäärien puitteissa. Teurastamojen valvonnasta peritään valtiolle maksuja yrityksiltä.

Ehdotettu muutos vähentäisi virkaeläinlääkäreiden sijaisten saantiin liittyviä hankaluuksia ja pienentäisi näistä johtuvien lihantarkastustoiminnan häiriöiden riskiä. Muutos myös tekisi eläinlääketieteen opiskelijoille mahdolliseksi eläinlääkäriin ammattitaitoa edellyttävien sijaisuuksien vastaanottamisen nykyistä aiemmin, mikä olisi myönteistä opiskelijoiden ammatillisen kehittämisen näkökulmasta.

5 Lausuntopalaute

Esitysehdotuksesta on pyydetty lausuntoja 10.4.–24.5.2019 välisenä aikana seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, aluehallintovirastot, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf., Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Maitohygienialiitto ry, Paliskuntain yhdistys sekä Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta.

Lausuntoja saatiin 12. Lausunnonantajat pääosin kannattivat ehdotusta katsoen sen helpottavan virkaeläinlääkäreiden sijaisten saantia sekä vahvistavan valvontatehtäviin urallaan hakeutuvien eläinlääkäreiden ammatillista osaamista. Yksikään lausunnonantaja ei vastustanut ehdotettua muutosta.

Ruokaviraston lausunnon mukaan laissa tulisi rajata opiskelijoiden toimintaoikeus tarkemmin koskemaan vain tarkastuseläinlääkärin sijaisuuden yhteydessä hoidettavia tehtäviä sekä rajata pois oikeus määrätä, hankkia ja luovuttaa lääkkeitä. Myös muualla lainsäädännössä eläinlääkärinammatin harjoittajille säädettyjen oikeuksien rajaamista tulisi harkita. Eläinlääkärihygienikkojen yhdistys ry ja Suomalaiset eläinlääketieteen opiskelijat Tartossa ry katsoivat, että lainmuutoksella tulisi yhdenvertaisuuteen liittyvistä syistä mahdollistaa myös muissa EU-maissa kuin Suomessa eläinlääkärin tutkintoa suorittavien opiskelijoiden toimiminen virkaeläinlääkärin sijaisina teurastamossa. Suomen Eläinlääkäriliitto ry:n mielestä mainitun laajennuksen mahdollisuutta tulisi arvioida.

Lausuntojen johdosta pykäläehdotuksiin ei ole tehty muutoksia. Lain säännösten lähtökohta ja vakiintunut tulkinta on ollut, että eläinlääkärinammatin harjoittajalle kuuluvia oikeuksia voi käyttää ainoastaan siinä roolissa, johon henkilöllä on toimintaoikeus. Vain teurastamoa valvoen virkaeläinlääkäreiden sijaisia koskevien rajoitusten lisääminen eri lakeihin voisi hämärtää tätä lähtökohtaa ja vaikeuttaa lakien tulkintaa muiden rajattujen ammattioikeuksien osalta. Esityksen säännöskohtaisia perusteluja on lausuntojen perusteella täydennetty, ja esitykseen on lisätty sen perustuslainmukaisuutta koskevia perusteluja.

6 Säännöskohtaiset perustelut

7 §. Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen. Pykälää muutettaisiin lisäämällä siihen uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa suorittavan opiskelijan oikeudesta harjoittaa eläinlääkärinammattia tilapäisesti teurastamoa valvovan eläinlääkärin sijaisena. Virkaeläinlääkärin sijaisena toimiminen edellyttäisi, että opiskelija täyttäisi delegoidun asetuksen 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitetut koulutusvaatimukset. Opiskelija saisi toimia vain sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä laillistettu eläinlääkäri.

Opiskelijan mahdollisuus ottaa vastaan virkaeläinlääkärin sijaisuuksia alkaisi siitä, kun Ruokavirasto olisi todennut opiskelijan täyttävän koulutusvaatimukset eli todennut, että delegoidun asetuksen liitteessä II olevan I luvun 3 kohdassa mainitut aihealueet on hyväksytysti tentitty. Koulutusvaatimusten täytyminen tulisi varmistaa tapauskohtaisesti siinä yhteydessä, kun Ruokavirasto tai vaihtoehtoisesti kunta olisi ottamassa opiskelijan ensimmäistä kertaa teurastamoa valvovan virkaeläinlääkärin viransijaiseksi. Tässä yhteydessä Ruokavirasto merkitsisi opiskelijan rajatun sijaisoikeuden eläinlääkärirekisteriin lain 32 §:n mukaisesti ja antaisi tälle eläinlääkärin tunnusnumeron, ellei opiskelijalla vielä sellaista olisi 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden perusteella.

Yksittäisille sijaisuuksille ei ehdoteta säädettäväksi enimmäiskestoja, vaan tilapäisyyttä koskevan vaatimuksen täyttyminen jäisi työhönottovaiheessa arvioitavaksi. Pykälän 3 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan oikeus ottaa vastaan sijaisuuksia päättyisi neljän vuoden kuluttua oikeuden alkamisesta. Riippumatta siitä, missä tahdissa opiskelija opiskelee, takarajana olisi kuitenkin aina pykälän 1 momentissa tarkoitettujen yleisen kolmevuotisen sijaisoikeuden päättyminen.

Ehdotettu 3 momentti olisi poikkeussäännös suhteessa pykälän 1 ja 2 momenttiin. Teurastamossa virkaeläinlääkäriin sijaisena toimiminen olisi koulutusvaatimusten täytymisen jälkeen mahdollista, vaikka henkilöllä ei vielä olisi pykälän 1 momentin mukaista yleistä sijaisoikeutta. Toisaalta 1 momentin mukaisen oikeuden saavuttaneetkaan eivät voisi työskennellä virkaeläinlääkäriin sijaisina teurastamoissa, joissa ei ole jatkuvasti läsnä laillistettua eläinlääkäriä.

Säännös koskisi opiskelijan oikeutta toimia ainoastaan teurastamossa toimivan virkaeläinlääkäriin tehtävissä. Sijaisena toimimaan oikeutettu opiskelija olisi muiden eläinlääkäriammattin harjoittajien tavoin laissa säädetyn valvonnan piirissä. Eläinlääkäriammattin harjoittamisoikeuteen kuuluu mainitun lain 10 §:n mukaan lähtökohtaisesti lääkkeenmääräämis-oikeus sekä eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 4 luvun säännösten mukaan oikeus hankkia lääkkeitä apteekista tai lääketukukaupasta sekä luovuttaa lääkkeitä muun muassa eläimen omistajalle tai haltijalle. Oikeuksien käyttö voi kuitenkin tapahtua vain eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten siinä ammatillisessa roolissa, jossa henkilöllä on lain mukaan oikeus toimia. Teurastamon virkaeläinlääkäriin työhön ei liity eläinten lääkitsemistä, joten lääkkeiden määräämiseen ja luovuttamiseen liittyvillä oikeuksilla ei olisi merkitystä teurastamovalvontaan oikeutettujen opiskelijoiden kannalta. Toiminnan luonne ei myöskään apteekkien tai yleisen tiedontarpeen näkökulmasta edellytä, että teurastamovalvontaan oikeutettujen opiskelijoiden tietoja julkaistaisiin lain 33 a §:ssä säädettyssä julkisessa tietopalvelussa. Asia on pykälän mukaan kuitenkin Ruokaviraston harkinnassa.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotettuihin säännöksiin ei sisälly uusia asetuksenantovaltuuksia. Muutettavaksi ehdotettuun pykälään sisältyvä valtuus antaa tarkempia säännöksiä pykälän 1 momentissa tarkoitettujen väliaikaisen ammatinharjoittamisoikeuden saavuttamisen edellytyksenä olevista opintosuorituksista sisältyy jo voimassa olevaan pykälään eikä varsinaisesti liity nyt ehdotettuun muutokseen.

Elintarvikelain nojalla annettuihin virkaeläinlääkäriin kelpoisuusvaatimuksia koskeviin asetustasoihin säännöksiin tehtäisiin ehdotettujen muutosten sekä delegoidun asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset.

8 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 14.12.2019 eli valvonta-asetuksen sekä delegoidun asetuksen soveltamisen alkaessa. Koska kyse ei ole delegoidun asetuksen velvoitteen täytäntöönpanosta vaan asetuksen mahdollistamasta kansallisesta poikkeuksesta, ei mainittu voimaantuloaikataulu ole ainoa mahdollinen, mutta kuitenkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon tarve saattaa tämän esityksen kohdassa 7 mainitut delegoidun asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät muut kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset voimaan mainittuna ajankohtana.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksellä on liittymäkohta elinkeinovapautta koskevaan perustuslain 18 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä,

ammattilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuudesta olevan mahdollista säätää lailla erityisin perustein (mm. PeVL 34/2012 vp, s. 2). Eläinlääkäriammattiin pääsyn sääntely on tarpeen eläinten terveyden ja kansanterveyden suojelemiseksi sekä elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi. Edotetulla muutoksella ammatissa toimimista rajatuilta osin helpotettaisiin.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä pykälän 2 momentin mukaan ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan mm. sukupuolen, alkuperän, kielen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Ehdotuksen mukaan tilapäinen oikeus teurastamoja valvovan virkaeläinlääkäri sijaisena toimimiseen koskisi Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa varten opiskelevia. Sijaisuus- asemassa on kyse virkasuhteesta, johon kuuluu toimivaltaa julkisen vallan, myös merkittävän julkisen vallan käyttöön kuten yksityisten oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien hallintopäätösten tekoon. Virkaeläinlääkäriltä vaaditaan delegoidun asetuksen liitteen II mukaan kansallisen lainsäädännön osaamista, joka painottuu Suomessa suoritettavissa eläinlääkäriopinnoissa, mutta ei ulkomailla suoritettavissa opinnoissa. Erityisen mekanismin luominen sitä varten, että ulkomailla opiskelevat voisivat hankkia ja osoittaa mm. hallinto-oikeudellista osaamista ja että heidän ulkomaisten opintojensa riittävyys suhteessa muihin koulutusvaatimuksiin voitaisiin arvioida, aiheuttaisi suhteettoman suurta hallinnollista taakkaa ottaen huomioon, että opiskelijan työskentely on luonteeltaan tilapäistä ja väliaikaista. Eläinlääkäriksi valmistuttuaan ulkomailla opiskelevat henkilöt voivat saada pätevyytensä virkaeläinlääkäriin tehtäviin arvioiduksi ja tunnustetuksi delegoidun asetuksen mukaisen tunnustamismekanismin mukaisesti ja sitä kautta pysyvän kelpoisuuden virkaeläinlääkäriin tehtäviin Suomessa.

Opiskelumaata koskevalle rajaukselle on edellä esitetyt hyväksyttävät perusteet, jotka liittyvät ainoastaan virkasuhteessa vaadittavaan osaamiseen, eivät perustuslain 6 §:ssä mainittuihin henkilöön liittyviin syihin kuten kansallisuuteen. Ehdotus ei siten ole ongelmallinen yhdenvertaisuusnäkökohdista.

Lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/624 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 301/2006, seuraavasti:

7 §

Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen eläinlääkäriammattin harjoittaminen

Henkilö, joka on suorittanut Suomessa eläinlääketieteen kandidaatin tutkinnon ja tarvittavat opintosuoritukset eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta, saa ennen eläinlääkäriksi laillistamista harjoittaa väliaikaisesti, enintään kolme vuotta, eläinlääkäriammattia laillistetun tai 8 §:ssä tarkoitetun eläinlääkäriin sijaisena. Kolmen vuoden määräaika lasketaan edellä tarkoitettun oikeuden saavuttamisesta. Ruokavirasto voi erityisistä syistä pidentää kyseistä aikaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset oikeuden saavuttamisen edellytyksenä olevista opintosuorituksista.

Ruokavirasto voi erityisestä perustellusta syystä myöntää oikeuden harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkäriammattia sellaiselle toisessa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle, joka on suorittanut eläinlääketieteen kandidaatin tutkintoa ja 1 momentissa tarkoitettuja opintosuorituksia vastaavat opinnot.

Teurastamoja valvovan virkaeläinlääkäriin sijaisena saa toimia tilapäisesti eläinlääketieteen opiskelija, joka suorittaa Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa ja täyttää lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettua koulutusvaatimukset. Oikeus toimia sijaisena tilapäisesti alkaa siitä, kun Ruokavirasto on todennut koulutusvaatimusten täyttyvän, ja päättyy neljän vuoden kuluttua oikeuden alkamisesta tai viimeistään 1 momentissa tarkoitettun oikeuden päättyessä. Opiskelija saa toimia vain sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä laillistettu eläinlääkäri.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 10.10.2019

Pääministeri

Antti Rinne

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 7 §, sellaisena kuin se on laissa 301/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

*Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen
eläinlääkäriammattin harjoittaminen*

Henkilö, joka on suorittanut Suomessa eläinlääketieteen kandidaatin tutkinnon ja tarvittavat opintosuoritukset eläinlääketieteen liseniaatin tutkinnosta, saa ennen eläinlääkäriksi laillistamista harjoittaa väliaikaisesti, enintään kolme vuotta, eläinlääkäriammattia laillistetun tai 8 §:ssä tarkoitetun eläinlääkäriin sijaisena. Kolmen vuoden määräaika laskeaan edellä tarkoitetun oikeuden saavuttamisesta. Elintarviketurvallisuusvirasto voi erityisistä syistä pidentää kyseistä aikaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset oikeuden saavuttamisen edellytyksenä olevista opintosuorituksista.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi erityisesti perustellusta syystä myöntää oikeuden harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkäriammattia sellaiselle toisessa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle, joka on suorittanut eläinlääketieteen kandidaatin tutkintoa ja 1 momentissa tarkoitettuja opintosuorituksia vastaavat opinnot.

Ehdotus

7 §

*Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen
eläinlääkäriammattin harjoittaminen*

Henkilö, joka on suorittanut Suomessa eläinlääketieteen kandidaatin tutkinnon ja tarvittavat opintosuoritukset eläinlääketieteen liseniaatin tutkinnosta, saa ennen eläinlääkäriksi laillistamista harjoittaa väliaikaisesti, enintään kolme vuotta, eläinlääkäriammattia laillistetun tai 8 §:ssä tarkoitetun eläinlääkäriin sijaisena. Kolmen vuoden määräaika laskeaan edellä tarkoitetun oikeuden saavuttamisesta. *Ruokavirasto* voi erityisistä syistä pidentää kyseistä aikaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset oikeuden saavuttamisen edellytyksenä olevista opintosuorituksista.

Ruokavirasto voi erityisesti perustellusta syystä myöntää oikeuden harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkäriammattia sellaiselle toisessa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle, joka on suorittanut eläinlääketieteen kandidaatin tutkintoa ja 1 momentissa tarkoitettuja opintosuorituksia vastaavat opinnot.

Teurastamoa valvovan virkaeläinlääkäriin sijaisena saa toimia tilapäisesti eläinlääketieteen opiskelija, joka suorittaa Suomessa eläinlääketieteen liseniaatin tutkintoa ja täyttää lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita

Voimassa oleva laki

Ehdotus

koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 13 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdassa tarkoitetut koulutusvaatimukset. Oikeus toimia sijaisena tilapäisesti alkaa siitä, kun Ruokavirasto on todennut koulutusvaatimusten täyttyvän ja päättyy neljän vuoden kuluttua oikeuden alkamisesta tai viimeistään 1 momentissa tarkoitettuna oikeuden päättyessä. Opiskelija saa toimia vain sellaisessa teurastamossa, jossa on samaan aikaan jatkuvasti läsnä laillistettu eläinlääkäri.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

HE 49/2019 vp